

מערכ למנחה - בית מדרש

זהות יהודית-ישראלית

יעדים

1. מטרת ההשתלמות:

1. לבחון את תחושות המשתתפים אל מול המציאות הישראלית בהקשר של זהות יהודית-ישראלית.
2. לבחון איך לדעתם מבנים זהות יהודית-ישראלית, איפה צריך לשים יותר דגש (יצירת רגש, הקניית ידע, תרגול פרקטי של התנהגות).
3. חשיבה יישומית בתחום – הצוות יצא עם הבנה ומוטיבציה גבוהה יותר לחיבור החניכים לזהות יהודית-ישראלית, תוך חשיבה קונקרטית על הדברים שהכי חשוב להם להקנות.

שאלות מרכזיות שהן נעסוק:

1. האם זו המשימה שלנו לחנך לזהות-יהודית ישראלית
2. מה זה זהות? ממה מורכב זהות?
3. מה זה זהות יהודית-ישראלית (התשובות לשאלה זו הן כמובן אינדיבידואליות)?
4. איך מחנכים לזהות יהודית-ישראלית?

2. שדות חינוכיים שניתן לקדם באמצעות ההשתלמות:

- שמיים
- תיקון הלב

מתווה:

הקרנת קטע מתוך "מונית הכסף"

מטרת הקרנת הסרט היא להזמין את המשתתפים לחשיבה על מצב האומה סביב זהות יהודית (סוגיית הבורות והתלישות של חלק גדול מהאוכלוסיה) – הזמנה לחשיבה סביב הנושא.

שאלות לעיבוד:

- מה חשבתם? (מצחיק/עצוב/סתמי/מעצבן)?
- האם זה מצב קיצוני או שזה המצב המצוי (בחברה בכלל ובקהילה החינוכית שלנו)?
- האם זה מפריע לנו? למה?
- האם העובדה שזו תוכן יהודי – זה מה שהופך את זה להיות מעצבן??
- האם זה באמת כל כך נורא שהם לא יודעים מתי זה תרפ"ט או מה זה?
- תרפ"ט היתה ד"י מזמן, האם באמת יש לנו ציפייה שנער ידע את כל 2000 שנות ההיסטוריה של עמ"י?
- איזה ידע חשוב לנו ואיזה ידע לא אכפת לנו שהם ישכחו?
- האם ידע הוא דבר כל-כך מהותי בהבניית זהות יהודית-ישראלית?
- איך לדעתכם מבנים זהות? מה יש חוץ מידע?

דף כותרות עיתון

דף זה מוסיף על הקטע ממונית הכסף, בכך שהוא חושף נתונים נוספים שהם מעבר לסוגיית הידע (חויות/מנהגים ועוד). גם פה, המטרה היא להזמין את המשתתפים להכיר במימדי התופעה ולבחון את עמדתם סביב הנושא. יש לזכור כי גם למשתתפים עצמם יש פעמים רבות מורכבות סביב הנושא, ולכן השאלה צריכה להיות מאד אינדיבידואלית.

נבקש מהמשתתפים לבחור:

- א. כותרת המטרידה אותם במיוחד.
- ב. כותרת שפחות מפריעה (שלא מפריעה/שהם יכולים לחיות איתה בשלום).

שאלות לעיבוד:

- לבקש ממס' אנשים שישתפו ויסבירו את הבחירות שלהם (3-4 משתתפים).
- למה דברים מפריעים יותר ולמה פחות?
- מה בונה זהות? ישנן כותרות העוסקות ברגש כאלה בידע וכאלה בהתנהגות, מה הכי חשוב לדעתכם?? מה בנה אצלכם את הזהות היהודית שלכם?

לימוד טקסטים:

השאלה המנחה היא על מה אנו שמים יותר דגש ביצירת זהות?

לרוב, בחלקים הראשוניים, רוב המשתתפים ישימו דגש על הרגש והידע כחלקים מהותיים בבניית זהות יהודית. הטקסט של ביאליק קובע כי יש להקנות פרקטיקה – מעשים בפועל, ואין להסתפק בחיבורים רגשיים. יש לאפשר דיון בנושא (ולהבהיר כי לא מדובר בפרקטיקה שהיא בהכרח דת):

- האם באמת יש צורך לעגן את הדברים במעשים?
 - איזה פרקטיקה היינו רוצים לראות אצל חניכים שלנו כבוגרים?
 - האם יש פרקטיקה יהודית שאלה אנחנו מכוונים את החניכים?
 - האם החניכים שלנו חוגגים ליל הסדר/חנוכה בחוץ? האם זה חשוב לנו? מה צריך לעשות היום, על מנת שהם ימשיכו לעשות את זה בביתם? וכו'.
- בחלק זה, מאד חשוב לאפשר למשתתפים לחשוב יחד ולתאר איך הם רואים את בוגרי הקהילה החינוכית מבחינת זהות יהודית (איך יום כיפור שלהם נראה? איך יום העצמאות שלהם נראה? איך השבתות שלהם נראים? וכו'...)

חשיבה יישומית

בשלב זה ננסה לעשות בירור אישי וקבוצתי של המרכיבים הכי משמעותיים בזהות היהודית וחשיבה קונקרטית על איך ניתן להקנות את המרכיבים האלה במסגרת הקהילה המינוכית. נחלק לקבוצות של רביעיות, ונפרוס לפני כל קבוצה כרטיסיות שונות עם מרכיבים בזהות יהודית. הקבוצה תתבקש לבחור 4 פריטים בלבד (עפ"י סדר החשיבות מבחינתם), ולחשוב יחד איך באופן פרקטי ניתן להקנות את אותם מרכיבים ביום-יום בבית הספר. לאחר מכן, נשתף במליאה.

סיכום:

- חיבור לאלמנט 'שמיי' בתפיסה החינוכית – משימת המחנך וכובד המשקל שיש למחנך סביב תחום זה (גם בהיבט הלאומי!).
- החשיבות בחידוד לגבי המטרה שלנו (מה הכי חשוב לנו, מה אנחנו רוצים להשיג, איך היינו רוצים לראות את הבוגר שלנו).
- החשיבות במיקוד ובבחירה ב-X דברים חשובים במיוחד (תפסת מרובה לא תפסת...) ועשייה פעילה כדי להגיע לזה (לבד זה לא קורה).

דגשים למנחה

דגשים למנחה

1. נעשה כבר הרבה מאד סביב חינוך יהודי, שווה לפתוח את העיסוק בנושא כבעייה ישראלית כללית, חשוב שיהדהד להם בראשם שאי אפשר לתפוס את הכל אבל מה חייב להיות?
2. שימוש במפגש כמקפצה לתכנית השנתית המזמינה את כלל המחנכים להידרש למציאת רעיונות לתוכניות המעודדות פיתוח זהות לחניכים.